

Димов Олександр Володимирович
магістрант Української академії банківської справи
Національного банку України, м. Суми

Інтегроване управління активами та пасивами

Успішна діяльність будь-якого банку значною мірою залежить від уміння приймати рішення, які дають йому змогу на належному забезпечити рівні ліквідність, прибуток та захист від негативного впливу банківських ризиків, що вимагає розробки адекватних методів управління портфелем активів і пасивів. Вивченню питань управління активами та пасивами банків присвячені праці вітчизняних та російських авторів: Б.І. Пшика, О.Д. Заруби, Б.С. Івасіва, С.М. Козьменка, Л.О. Примостки, М.І. Савлука, В.І. Колесникова, Л.П. Кроливецької, О.І. Лаврушина тощо. Дане питання вивчали також західні вчені. Все це свідчить про актуальність розвитку даного питання. Більшість вказаних авторів зосереджують увагу на дослідженні управлінні складовими активів, пасивів банку, при цьому, питання комплексного управління активами та пасивами банків не достатньо досліджені, що і обумовлює тему дослідження.

Ціль роботи – систематизація теоретичних аспектів щодо актуальності впровадження інтегрованого управління активами та пасивами в банках.

Зважаючи на історичний розвиток методів управління банком в науковій літературі виділяють три основних підходи до вирішення даної проблеми: «...стратегія управління активами; стратегія управління пасивами; стратегія збалансованого управління активами і пасивами (УАП)...» [4, С. 53].

Підхід до управління активами був притаманний «...банківській практиці періоду 60-х років ХХ століття. При вказаному підході банкіри сприймали джерела формування ресурсів – зобов'язання і капітал – як такі, що не залежать від банківської діяльності, а визначаються, в основному, можливостями та потребами клієнтів і акціонерів банку...» [1].

Підхід до управління активами не максимізував прибутку. Так як банк відмовлявся від управління залученими коштами, і велика частина активів банку повинна була знаходитись у високоліквідній формі для підтримання достатнього рівня ліквідності, що призводить до зменшення доходів [1].

Як стверджує А.А. Мещеряков, підхід до управління пасивами почав широко впроваджуватись в міжнародній банківській справі протягом 60 – 70-х років XX століття. «В цей період банки зіткнулися зі швидким зростанням відсоткових ставок та інтенсивною конкуренцією у сфері залучення коштів. Банкіри почали приділяти значну увагу пошукам нових джерел фінансування, а також контролю за структурою та вартістю депозитних і недепозитних зобов'язань, що й дало поштовх до формування стратегії управління банком через управління пасивами...» [5, С. 178].

Згідно із твердженням О. Деревської, основним недоліком стратегії управління пасивами є те, що здебільшого вона застосовується за принципом "чим більше, тим краще", причому кошти залучаються без урахування ефективних напрямків їх розміщення. У період економічних підйомів, коли попит на кредитні ресурси зростає, такий підхід може бути виправданим і корисним [2, С. 45].

Під час спадів, коли попит на кредити обмежений, незбалансований підхід до управління активами і пасивами банку може призвести до значного скорочення прибутків і навіть завдати збитків [2, С. 45]. Можна підтримати О. Деревську, яка стверджує, що перевагою комплексного підходу до управління активами та пасивами банку є можливість збільшити прибутки, контролюючи операційні витрати та точно прогнозуючі потреби банку в ліквідних засобах [2, С. 45].

Комплексний підхід до управління активами і пасивами банку включає аналіз активів і пасивів, їх узгодженість, оцінку наявних ризиків, достатності капіталу та ефективності діяльності [3, С. 66].

Концепція комплексного або інтегрованого управління активами і пасивами є досить актуальною для сучасної вітчизняної банківської системи. Основна задача інтегрованого управління активами і пасивами банку – це скоординоване управління всією структурою балансу банку, а не окремими його елементами, що можна схематично представити в такий спосіб (рис. 1.1) [7, С. 114].

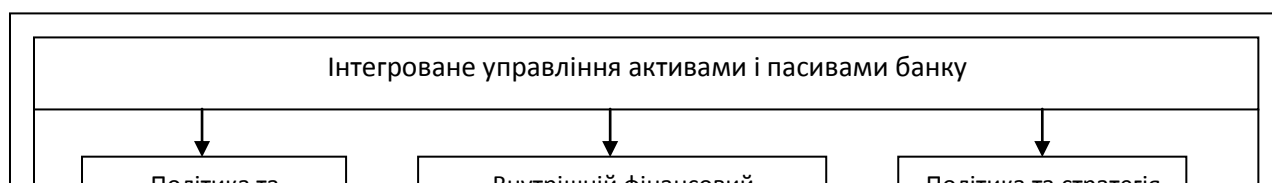

Рис. 1.1 Інтегроване управління активами та пасивами – управління банківським балансом

Комплексне управління активами і пасивами банку передбачає реалізацію таких основних цілей як: збільшення доходів за акціями, тобто підвищення вартості банку для його акціонерів; покращення майбутнього для фінансових потоків, і як наслідок одержання більш високого рейтингу; підтримка достатнього рівня прибутковості; дотримання вимог щодо розміру власного капіталу не в збиток банку; підтримка ліквідності банку на необхідному рівні; управління ризиками [6, С. 152].

Для вирішення вище поставлених цілей комплексне управління активами і пасивами банку передбачає засоби і методи управління як на рівні стратегій управління, контролю за загальнобанківськими операціями, так і на рівні управління різними центрами прибутку і навіть на рівні відносин із клієнтами.

Отже, важливою складовою успіху будь-якого банку є система комплексного управління активами і пасивами. Упровадження якісної системи правил з управління активами і пасивами дуже актуальне для вітчизняних банків у період активного зростання і швидкоплинних ринкових умов. Потреба в управлінні активами і пасивами зростатиме швидкими темпами відповідно до

феноменального зростання ринків капіталів, прогресу в теорії і технології аналізу ризиків.

Список використаних джерел

1. 1. Банківський менеджмент [Текст]: Навчальний посібник / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С. Роголь та ін. – К.: Знання-Прес, 2002. – 438 с. – ISBN 966-7767-50-7
2. 2. Деревська О. Активно-пасивні операції та управління ліквідністю банківської установи [Текст] / О. Деревська // Вісник НБУ. – 2008. – Липень. – С. 44–50.
3. 3. Довгань Ж. Основи комплексного управління активами та пасивами банку [Текст] / Ж. Довгань // Світ фінансів. – 2008. - № 2 (15). – С. 64-69.
4. 4. Ларионова И. В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке [Текст] / И. В. Ларионова. – М. : "Консалтбанкир"; 2003. – 213 с. - ISBN: 5-93306-043-7
5. 5. Мещеряков А. А. Управление активами та пасивами банку як основа побудови його внутрішньої економіки [Текст] / А. А. Мещеряков // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5. – С. 177–184.
6. 6. Савіна Л.О. Комплексне управління активами та пасивами комерційного банку [Текст] / Л.О. Савіна // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2009. - № 7. – С. 152-155
7. 7. Шварц О.В. Інтегроване управління активами і пасивами банку [Текст] / О.В. Шварц // Вісник КНЕУ. – 2008. - № 56. – С. 112-116

Димов, О. Інтегроване управління активами та пасивами [Текст] / О. Димов // Наука: теорія і практика – 2011: збірник тезисів доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (7-15 августа 2011 г.). – Przemysl: Nauka I studia, 2011. – С. 16-19.